

Ishaja vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

Uredništvo in upravniki prostori: 2657 S. Lawdala av.
Office of publication: 2657 So. Lawdala ave.
Telephone: Lawdala 4635.

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LETO—YEAR XI. Cena lista je \$3.00. Entered as second-class matter January 22, 1916, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO, ILL., PETEK, 30. AVGUSTA (Aug.) 1918 Yearly subscription \$3.00 STEV.—NUMBER 204.

Published and distributed under permit (No. 146) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burlison, Postmaster General.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Glasovi o revoluciji v stari domovini.

SPLOŠNA MOBILIZACIJA NA ČEŠKEM IN AVSTRIJSKEM JUGU.

Amsterdam, 29. avg. — Brzjavka z Dunaja se glasi, da je Češka na pragu revolucije in zadnji dogodki v jugoslovanskih deželah kažejo, da se naglo razvija kriza. Brzjavka nadaljuje, da se na Češkem pripravljajo resne stvari in trenotek, ko se iz besed porode dejanja, ni več daleč. Avstrijska vlada je pričela nastopati z ostrimi naredbami. Nositi orožje je prepovedano in zadnje nedelje je bilo razglašeno obsedno stanje na železniški črti od Prage do Plzna.

JUGOSLOYANI IN ČEHI POD OROŽJEM.
Amsterdam, 29. avg. — "Weser Zeitung" v Bremenu je objavila poročilo z Dunaja, da se vrši nekaj kakor splošna mobilizacija v čeških, poljskih in jugoslovanskih deželah. Na Dunaju so v strahu, da se kmalu prične oborožena ustaja v omenjenih deželah s pomočjo ententnih držav.

KRANJSKE OBČINE SE IZREKAJO ZA NEODVISNO DRŽAVO.

Bern, Švica, 29. avg. — Ljubljanski "Slovenski Narod" poroča o svezem jugoslovanskem gibanju na Kranjskem. Več občin se je izreklo za svobodno in neodvisno jugoslovansko državo, v kateri bodo združeni Slovenci, Hrvatje in Srbi.

Občinski sveti so apelirali na kranjski deželni zbor, da naj poda enako izjavo. Na dunajsko vlado je bil narejen pritisk, da naj za kazen razpusti dotične občinske svete na Kranjskem, toda vlada se ne upa storiti tega, ker se boji, da bi s tem le podžgala agitacijo za neodvisnost Jugoslovancev v Avstriji.

VPRAŠANJA, NA KATERA MORAJO ODGOVORITI REGISTRIRANCI.

GENERAL CROWDER NAZNAJNA, DA MORAJO VSI MOŽJE MED 18. IN 45. LETOM ODGOVORITI NA VPRAŠANJA GLEDE VOJAŠKIH NABOROV.

Washington, D. C. — General Crowder je izdal instrukcije za lokalne naborne komisije o vprašanjih, na katere bodo morali povsod odgovarjati registriranci. Vprašanja so tiskana na listek in so nekoliko različna od vprašanj, na katero so odgovarjali registriranci v starosti med 21. in 31. letom.

Vprašanja so sledeča:

- 1. vprašanje.** — Polno ime. Prvo ime, srednje in priimek. Na pr. "Jože, Tone Kovačič."
- 2. vprašanje.** — Polna stanovajska adresa. To pomeni, kjer imate zdaj svoj stalen dom. To ne pomeni kraja, kjer delate, kjer ste bili rojeni, ako ni vaš stalen dom. Pripravite se, da tako odgovorite: "100 Woodward avenue, Detroit, Wayne County, Michigan" ali "R. F. D. No. 2, Jonesville, Smith County, Pennsylvania." Če registriranec živi v apartamentni hiši, mora navedeti številko apartamenta, v katerem prebiva.
- 3. vprašanje.** — Starost v letih. Napišite starost le v letih. Ne ozirajte se na mesec ali dneve.
- 4. vprašanje.** — Datum rojstva. Če se ne spominjate leta, tedaj zapišite, kakor če bi vas kdo vprašal za vaš rojstni dan oktobra". Po tem recite: "na moj rojstni dan tečaj leta bom (ali sem bil) star . . . let. Registrar bo že zapisal vaše rojstno leto."
- 5. vprašanje.** — Belopolten
- 6. vprašanje.** — Zamorec?
- 7. vprašanje.** — Orientalce?
- 8. vprašanje.** — Državljan Indijancev? Indijanec, rojen v Združenih državah, če je (1) bila njemu, njegovemu očetu ali materi preden je bil rojen ali star

21. let, izročeno zemljišče ali lastninska pravica (patent in fee) pred 8. majem 1906; (2) če je bila izročena zemljišče po 8. maju 1906 in je dobil za svoje zemljišče lastninsko pravico; (3) če je prebival v starem indijanskem teritoriju dne 3. marca 1901, (4) če je živel proč in posebej od svojega rodu in se je navzel šeg in navad civiliziranega življenja.

9. vprašanje. — Nedržavljan Indijanec? Indijanec, rojenega v Združenih državah se smatra nedržavljanom, če ne pripadev v enega razredov Indijancev, ki so opisani kot državljani pod osmim vprašanjem.

10. vprašanje. — Rojen državljan Združenih držav. Če ste bili rojeni v Združenih državah, vse tveži Alasko in Havajsko otočje, ste rojen državljan Združenih držav ne glede na državljanstvo vaših staršev. Vsak prebivalec na Porto Riku, ki je bil španski podanik 11. aprila 1899 in se je prebival tega dne na Porto Riku, izvenzemski prebivalec, domačinov španskega polotoka, ki so si izbrali, da ostanejo zvesti Španiji, ali ki so pred 11. aprilom 1900 napravili izjavo pred sodiščem, da tako store. Vsak državljan Porto Rika, kot je zgoraj označeno, ali vsak domačin na Porto Riku, ki je bil začasno odsoten z otoka dne 11. aprila 1899 in se je potem vrnil ni državljan tuje države, se smatra za državljana Združenih držav, če se ni odločil, da obdrži svoje politične razmerje s podano izjavo pod prisego o svoji odločitvi, da stori to v šestih mesecih po 2. marcu 1917. Če ste bili rojeni v inozemstvu, ste državljan Združenih držav, če je bil vaš oče ob času vašega rojstva državljan Združenih držav, dokler se niste sami odpovedali državljanstvu.

11. vprašanje. — Naturaliziran državljan Združenih držav? Vi ste naturaliziran državljan, če ste dovršili naturalizacijo; to je,

"če ste vzeli drugi papir." Toda vi niste državljan, če ste samo izjavili, da postanete državljan (to je, če ste vzeli samo prvi papir); v zadnjem slučaju, ste samo deklarant.

12. vprašanje. — Državljan združenih držav po očetovi naturalizaciji? Pred registriranečvo polnoletnostjo? Otroci oseb, naturaliziranih po zakonih Združenih držav, ki so bili ob času naturalizacije njih staršev pod 21 letom, in če so prebivalci v Združenih državah, preden so postali polnoletni, se smatrajo za državljane.

13. vprašanje. — Tujzemski deklarant? Vi ste deklarant, čeprav ste državljan ali podanik druge države, ako ste pred naturalizacijskim sodiščem izjavili, da imate namen postati državljan Združenih držav. To se označuje, "da ste vzeli prvi papir."

14. vprašanje. — Tujzemski deklarant? Vi ste tujzemski deklarant, če ne spadate v razrede, ki so opisani v vprašanjih 10, 11, 12 in 13 in niste Indijanec. Z drugimi besedami: Vi ste tujzemski deklarant, če ste državljan ali podanik druge države ne Združenih držav in niste izjavili pred naturalizacijskim sodiščem, da imate namen postati državljan Združenih držav, to je, "da niste vzeli prvega papirja."

15. vprašanje. — Če niste državljan Združenih držav, od katere države ste državljan ali podanik? Na to vprašanje odgovore le tujzemski deklarantje in nedeklarantje. Če ste tujzemec katere teh vrst, povejte ima vaše države, ki ga zapiše registrar na ta prostor. Za primer: "Velika Britanija," "Francija," Italija." Povejte deželo vaše države, v kateri ste prebivali, preden ste odšli v Združene države, ki jo zapiše registrar po imenu vaše države v oklepajih kot na pr. "Velika Britanija (Škotska)". Če je registriranec Čehoslovak, Nemeec, Poljak, Slovenec ali Hrvat, tedaj naj registriraneec odgovori. "Čehoslovak, smatran za podanika Avstro-Ogrske," "Poljak, smatran podanikom Nemčije ali Avstro-Ogrske," "Alačan, smatran podanikom Nemčije." Vse odgovore vpiše registrar.

16. vprašanje. — Sedanje delo. To pomeni vaše sedanje delo, obrt ali službo, ki jo registrar zapiše na ta prostor. Ne pravite, kaj ste nekoč delali, ali kaj ste najdalj delali, ali kar ste sposobni najbolj delati. Navedite svoje delo, ki ga zdaj vršite.

17. vprašanje. — Delodajalec. Ime? Če delate za trdiko, korporacijo ali družbo, povejte njeno ime. Če ste v biznisu, obrti, profesiji ali če delate zase, navedite to. Če ste uradnik državne ali zvezne vlade, tedaj povejte, če ste v zvezni, državni, okrajni ali občinski službi.

18. vprašanje. — Prostor uslužbenca ali biznisa. To pomeni, kje delate.

19. vprašanje. — Ime navedite sorodnika? Če ste oženjen in vaša žena še živi, tedaj navedite ime svoje žene. Če ste samec, ali če je vaša žena mrtva, tedaj povejte ime svojega bližnjega krvnega sorodnika. Če niste oženjeni in nimate krvnih sorodnikov, navedite ime svojega bližnjega prijatelja.

20. vprašanje. — Naslov najbližnjega sorodnika? Pri navedenju adrese navedite številko in ulico najprvo, potem mesto, okraj in državo; ali R. F. D. številka najprvo, poštni urad, okraj in državo.

Registrar bo vprašal registriranece, če drugim dobiva pošto, kot je naznanil za svojo sedanjo stalno stanovajsko addresso v odgovoru na drugo vprašanje. Če odgovori, da dobiva pošto drugam (splošno dostavljenje, je v

NABORNA PREDLOGA ZAKON V PAR DNEH.

Dan registriranja za vse moške od 18. do 45. leta bo najbrže 7. septembra.

KONFERENČNIKI ODPRAVILI PROTISTRAJKOVNI DODATEK

Washington, D. C. — V kongresniški krogi pričakujejo, da konferenčni odbor izravna razlike v vojaški naborni predlogi, tako da jo predsedniku pošljejo v podpis še ta teden.

V enem tednu ali desetih dneh se bo vršila registracija, pri kateri se bo registriralo okoli 13,000,000 mož in fantov.

Zbornica je odklonila protistrajkovni dodatek, ki ga je sprejel senat, in aranžirali so stvar tako, da se konferenčniki takoj snidejo na skupni seji.

Železniška uprava je podzela korake, da ne bodo železnice preveč trpele radi novega nabornega zakona. Opozorila je predsednika Wilsona in vojnega tajnika na dejstvo, če odide še več izučeni železničarjev v armado, da bo vsled tega trpel železniški obrat.

Do sedaj je vstopilo v armado nad 200 tisoč železniških uslužbenecv. Če pri prihodnjih naborih zopet pokličejo tako visoko število železničarjev v armado, bodo v prihodnji zimi nastale težkoče v železniškem obratu.

Okrajni železniški ravnatelji so instruirali železniške upravitelje, da se obrnejo na naborne komisije, da premeste važne železniške uslužbenec v druge razrede. Železniški uradniki pravijo, da strojevodij, kurjačev, sprevodnikov, zaviračev, rokodelcev v železniških delavnicah ne morejo nadomestiti hitro, ako vojni industriji ne odtegnejo delavcev.

Ali z železničarji je kriz. Železniški uslužbenec, ki so samel, grad do rajše v armado, kot da navedejo industrijalni vzrok za oprostitve od vojaške službe.

Vrhovni železniški upravitelj McAdoo meni, da je v tem oziru treba ravnatko vpoštovati železnice kot ladjedelnice. Naročil je W. S. Carterju, ravnatelju delavske divizije v železniški upravi, da sporoči, kako bo učinkovala nova naborna postava na 2,000,000 železniških uslužbenecv. Poročilo predloženo generalu Crowderju v obrambo železničarjev.

Senat zdaj razpravlja o prohibicionisti predlogi, ki naj postane efektivna s prvim julijem 1919 mestno prvega januarja.

Senator Sheppard iz Kalifornije, prohibicionist, ups, da bo predloga sprejeta v petek.

Vinogradniki iz Kalifornije so vložili protest proti predlogi in ga izročili senatnemu poljedelskemu odsedu. Oni zahtevajo, da se prepoved za izdelovanje vina odloži do 1. julija 1920, kajti v nasprotju temu slučaju pomeni postava toliko kot konfiskacija vsega pridelka na grozdju.

Washington, D. C. — Kongresni konferenčniki so takoj na prvi seji ertali Reed-Thomasev protistrajkovni dodatek. Sedaj je treba rešiti še sprejemni predlog senatorja Penrose iz Pennsylvanije, da lokalne naborne komisije določijo, v kateri razred spada registriraneec, da ne bo treba registrirancu

(Dalje na 2. strani, 6. kolona)

skrinjico na poštnem uradu, ali na drugo osebo, ali drug naslov) bo registrar to zapisal na vprašalni listek, registriraneec pa podpisal s svojim imenom.

Registriraneec se podpisuje ali napravi svoje znamenje z dolaj na listku, nasproti izjave: "Potrjujem, da sem verificiral gorja vprašanja in da so resnična."

FRANCOZI VZELI NOYON; PERONNE PRED PADCEM.

Nemška fronta se podira v Franciji. Odprta revolta med nemškimi vojaštvom na bojišču. Zavezniki vjeli 120,000 mož in vplenili 2000 topov od 18. julija. Američani napadajo severno od Soissons. Dva milijona mož v bitki.

London, 29. avgusta. — Angleži čete obkoljujejo Peronne in v okolici tega mesta so danes okupirale Belloy, Assevillers, Herbécourt in Feuillera. Ginchy, dve milj severozahodno od Comblensa, je tudi v rokah Angležev, ki so prodrli na široki fronti. Bapaume je vključeno v pesti Angležev. Število vjetnikov od 18. julija se bliža 120,000 in število vpljenih topov je naraslo na 2000.

Pariz, 29. avgusta. — Francoške čete so dospole do Hama in okupirale večje število novih postojank. Nemci so pustili tri vlake, polne municije, v okolisu Hama. Čete gen. Mangina so prekorčile reko Oise in vzele Morlincourt.

Z britiško armado, 29. avg. — Porani zadnjih par dni so pripravili nemške čete do odprte revolte na bojišču. Danes je kapituliral nemški častnik, ki je dejal, da je njegova enota enostavno odrekla vsako okorščino in ni hotela v boj. On sam je ustrelil deset vojakov radi nepokorščine, pa ni nič pomagalo, nakar se je pustil vjeti.

Pariz, 29. avg. — Francoške čete so danes okupirale Noyon. Mesto je bilo središče ljutega boja v zadnjih osemindesetih urah. Francozi so ga obkolili od treh strani in končno so osvobodili mesto z naskokom.

Franoski vojni stan poroča o silovitih topniških bojih v prejšnji noči ob reki Somme.

Franoska kavalerija je danes prodrila v Nesle in infanterijske čete so okupirale Cressy dve milj in pol proti jugovzhodu. Sovražnik se je podvil za umikanjem in čete maršala Focha so dospole do kanala Du Nord. Čete generala Debenya so prodrle v okolico Canchya in Ramecourta in dosegle lev breg Somme med Rouy-le-Petitom in Gincacourtom.

Angleži vjeli 50,000 Nemcev in vplenili 500 topov.

London, 29. avg. — Angleški vojni sta je dasos javil, da čete maršala Haiga pritiskajo dalje na južnem in severnem koncu fronte. Severno od Somme, v okolisu Bapauma, je noč potekla brez infanterijskih bojev. Sovražnik vprizarja srđite protinapade v okolisu Gavrella, kjer so Kanadčani in Škotje prekorčili staro Hindenburgovo črto. Zapadno od Oppya so se britijske prednje straže nekoliko umaknile vprico ljutih protinapadov sovražnika.

Dalje je uradno razglašeno, da so Angleži vjeli 26,000 Nemcev in vplenili 100 topov od 21. t. m. Tekom ofenzive od 8. avgusta je število vjetnikov na angleški fronti naraslo na 50,000 in 500 topov vseh kalibróv je bilo vpljenih.

Angleške čete zdaj napadajo na vzhodni strani stare Hindenburgove fronte v okolisu Droocourt-Quenta, kjer imajo Nemci že štiri leta sistem močnih obrambnih pozicij. Kanadčani, ki tvorijo v tem okolisu glavno bojevno silo, so v zadnjih štirindvajsetih urah vjeli 2000 mož in prodrli skoraj tri milje na nekaterih mestih. V centru

mu pikardske fronte se Nemci naglo umikajo čez Sommo in angleške ter francoške armade prodirajo proti St. Quentinu.

Nemška fronta se podira; čez dva milijona mož v največji bitki na svetu.

London, 29. avg. — Nemške armade se naglo umikajo na vsi črti 80 milj dolge fronte od Arrasa do Soissons in za njimi prodira šest angleških in francoskih armad. Angleži so danes še eno miljo od Peronna in pet milj od Doula, dveh velikih nemških oporišč na francoskih tleh.

Angleži in Francozi so večeraj napredovali povprečno šest milj in osvobodili šest 50 trgov in vas. Francozi so dosegli zapadni breg reke Somme in kanal Du Nord, ki tvorí vitalno nemško obrambno črto.

Vsa nemška fronta od Arrasa do Soissons razpada in se drobi v kose in nemške čete so prišle v dve veliki pasti, iz katerih je izhdb brez velike izgube mož, topov in materiala naravnost nemogoč.

V tej kolosalni bitki na odprtem polju, največji, kar jih je še bilo v sedanjih ali katerikoli drugi vojni na svetu, je udeleženi čez dva milijona mož. Nemci imajo okrog 72 divizij ali približno 900,000 mož, dočim je na zavezniški strani okroglo poldrugi milijon mož, med katerimi je okrog 250,000 ameriških bojevnikov.

Nemci se na nekaterih krajih otepljejo z nadloveskim naporom, dočim se drugod umikajo skoraj brez boja ali pa kapitulirajo kar v celih četah. V okolisu Bapauma se ponavljajo siloviti protinapadi in tupatam ima sovražnik začasní lokalni uspeh, ki je pa v splošnem brez pomena. Na bojišču ob estri Arras-Cambrai, kjer operirajo Kanadčani, Avstraleci in škotske čete, so Nemci menda izgubili vse veselje do boja. Očividni javljajo, da so nemške čete v več slučajih odrekle pokorščino svojim poveljnikom, ko so jim ukazali protinapadi. V enem slučaju vzhodno od Monchya je nemški bataljon — kolikor ga je namreč ostalo vsled velikih izgub — odložil orožje in vojaki so mahali z belimi žepniki rotami v znamenje kapitulacije, ko so se pojavile angleške čete. Vjetnikov je toliko, da jih ni mogoče prešteti, toda Angležem se nič ne mudi s štetjem; glavno je — pravijo — da so vjetniki tam in prestejejo jih lahko pozneje. Medtem je pa bojno polje pokrito na gosto z nemškimi mrtlici in ranjenici. Izgube sovražnika so kolosalne.

Nemški vojni stan je poročal sinoči, da se vrši bojevanje na vzhodni strani stare Hindenburgove črte. Nemške čete so reokupirale Plens in Longueval (v okolisu Bapauma), toda izgubili so Chaules in Roye. Dalje poroča nemški vojni stan, da so Nemci reokupirali Pismette ob Vesli in vjeli 250 Američanov.

Američani vjeli 200 Nemcev severno od Soissons.

Pariz, 29. avg. — Vojni stan je poročal sinoči, da so ameriške (Dalje na 3. str. 1. kol.)

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izbija dnevno razen nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Kanada \$3 na leto, \$1.50 za pol leta in 75c za tri mesece; Chicago in inozemstvo \$4.50 na leto, \$2.25 za pol leta, \$1.13 za tri mesece.

Naslov na vas, kar ima stik s Slovinci:

"PROSVETA"

2487 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Issued daily except Sunday and Holidays.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$3 per year; Chicago and foreign countries, \$4.50 per year.

Address:

"PROSVETA"

2487 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

Telefon Lawrence 4638.

Datum v oglebanju št. pr. (Juli 30-16) poleg vašega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevno potekla naročnina. Poslovite je pravilno, da se vam ne ustvari list.

Podaništva ni več!

Ko so Združene države napovedale vojno Avstro-Ogrski, je predsednik Wilson razglasil v svoji glasoviti proklamaciji, da so Slovani, ki so se izselili iz avstro-ogrsko monarhije v Ameriko, in ki še niso ameriški državljani, "prijeteljski inozemci iz sovražne države". Ameriška vlada je smatrala, da so Jugoslovani, Čehi in ostali Slovani iz Avstrije in Ogrske prijatelji Amerike in sovražniki habsburškega režima, vsled česar niso "sovražni inozemci" kakor so Nemci in Madžari. Kolikor se tiče Jugoslovanov, posebno nas, Slovencev, smo pokazali v sijajni meri, da se Wilson ni motil, ko nas je označil za prijateljske inozemce kolikor nas namreč še ni ameriških državljanov.

Včeraj je bil sprejet nov naborni zakon, ki ga podpiše predsednik v par dneh. Vsi moški od osemnajstega do petinštridesetega leta so podrejeni vojaški službi. V prvi polovici prihodnjega meseca se vrši registracija po tem novem zakonu. Registrirati se bodo morali vsi moški v dobi omenjene starosti in vladne oblasti računajo, da bo okrog trinajst milijonov registrirancev.

Vsak registriranec bo moral odgovoriti na vrsto vprašanj, ki jih vsebuje vpisovalna listina. Inozemci, ki še niso državljani oziroma so samo deklarantje s prvimi malimi državljanskim papirjem, bodo morali odgovoriti tudi na vprašanje, ki se glasi po domače: "Čigav podanik si?" Listina z vprašanji pa že ima pojasnilo, ki se tiče podanikov Avstro-Ogrske, namreč prijateljskih inozemcev slovaške, italijanske ali rumunske narodnosti, ki v očeh ameriške vlade nočejo biti avstro-ogrski podaniki.

Slovenecem, Hrvatom, Čehom it. torej ni treba odgovoriti, da so podaniki Avstrije ali Ogrske, temveč enostavno naj reče vsakdo: Slovenec ali Jugoslovan sem." Naborni uradniki bodo potem že vedeli, kam spada tak registriranec, ki ga sicer Avstro-Ogrska smatra svojim podanikom, ali on se ne smatra kot tak in tukaj velja samo to, kar registriranec reče, ne pa kar smatra Avstro-Ogrska.

Kdor se pa spozabi iz nevednosti ali trdi namenoma, da je avstro-ogrski podanik, potem bo naborna komisija nedvomno smatrala takega registriranca za Avstrijca, ki hoče biti podanik avstrijskega cesarja in kateremu je še zmiraj zvest, vsled česar ne more biti prijatelj Amerike in potemtakem ni tudi več dolžan uživati pravic, ki jih je poklonila Amerika prijateljskim inozemcem iz sovražne države.

Proč torej z vsakim podaništvom! Pokažimo enkrat za vselej, da ameriški Slovenci niso več niti ne marajo za ves svet biti več podaniki kakšnega cesarja in njegove gnile Avstrije, vazalke pruskih avtokratov. Slovenci hočemo biti svobodni državljani in ne podaniki, in kdor ni ameriški državljani, lahko pove pred vsem svetom, da je in hoče biti jugoslovanski rebel, ki se bori zato, da postane svobodni državljani svoje svobodne, neodvisne domovine.

Podaništva ni več! Podaništva, hlapčevstva, klečplaztva in ostudnega lizunstva napram cesarju ali kralju ne sme biti več med Slovenci. Pravi revolucionar in demokrat ne mara biti podanik in ne pripozna nobenega "veličanstva", kajti on hoče biti svoboden državljan.

Rojaki, ki se zbirajo pod praporjem Slovenskega republikanskega združenja, so jasno pokazali, da ne marajo biti podaniki nikogar; pokazali so, da nočejo biti podaniki avstrijskega niti srbo-hrvatsko-slovenskega vladarja; oni so pravi demokratje in pravi jugoslovanski rebeli.

Proč z vsakim podaništvom! Naprej rebeli za republiko, demokracijo in svobodo!

Vladna železniška uprava vpelje v par dneh miljsko knjžico (mileage book), s katero se bo lahko vozil vsakdo od enega konca dežele do drugega brez vseh sitnosti. Dokler so bile železnice v rokah privatnih družb, je bila takna vozna knjžica "nemogoča". Kaj bo šele vse mogoče, ko postanejo železnice stalna posest ameriškega ljudstva!

Pripravimo se!

Dne 28. septembra se prične podpisovanje 4. vojnega posojila in se konča dne 19. oktobra. V kampanji za tretje vojno posojilo so Slovenci vršili v polni meri svojo dolžnost in tako je bilo brez vsakega dvoma tudi v bodoče. Ameriški Slovenci se zavedajo, da je treba za uspešno bojevanje sredstev in ameriški Slovenci jih ne bodo odrekli. Podpisali so za stotine dolarjev Liberty bondov v preteklosti in podpisali jih bodo za stotine dolarjev v bodočnosti, dokler ne dosežemo ciljev ameriškega vojnega programa. In ta je poraz avtokracije, kar bo pomenilo zavdanje demokracije med vsemi narodi.

Na seji izvrševalnega odbora Slovenskega republikanskega združenja dne 15. avgusta se je med drugim raspravljalo tudi o kampanji za četrto vojno posojilo. Eksekutiva SRZ je sklenila podvzeti korake, da se kampanja med Slovenci kar najbolj mogoče organizira. Lokalne organizacije bodo dobile iz tajnikovega urada Slovenskega republikanskega združenja posebne listine s potrebnimi navodili, kako voditi kampanjo, da bo čim bolj centralizirana. Na ta način bomo dosegli še večje uspehe, kakor v prejšnjih kampanjah za vojna posojila.

Društva, združena v lokalnih organizacijah SRZ., naj se že sedaj pripravljajo za to kampanjo. Organizirajo naj posebne odbore, ki naj bodo v zvezi s tajnikom SRZ., ki jim bo dajal vsa potrebna pojasnila, kadar jih bodo potrebovala.

Ako bomo vodili kampanjo na tak način, ne bodo kredit za naše delo uživali razni ceneni politiki, ki bi kričali: "To je naše delo!" Pri zadnjih kampanjah se so pripetili taki slučaji. Ljudje so prihili in se bili po praih, čes, glejte, kako uspehi so se dosegli z mojo pomočjo." V resnici pa se vse delo izvršili drugi, medtem je pa to njihovo delo izrabila hvalospevov ali političnih služb željna politična kreatura za svoje sebične namene. Vladni organi sicer vedo to, toda preprečiti se tega ne da.

Demokratično in pošteno je, da vodijo med nami kampanjo od organizacij pooblaščenih ljudje. Zato je pošteno in praktično, da vodijo kampanjo med Slovenci za četrto vojno posojilo odbori, izvoljeni od lokalnih organizacij SRZ. Dosegli bomo večje uspehe in kredit ne bodo dobili razni visokoleteči gospodje, nego slovenske organizacije in narod, v kolikor se tiče kampanje ameriških Slovencev.

Brez fraziranja pojdite na delo. Dovolj smo pametni, da razumemo kako ogromne izdatke zahteva vojna. Ta sredstva pa more dati le ljudstvo; bogataši seveda več kakor delavec, toda vsakdo toliko, kolikor mu dopuščajo sredstva.

Če bomo vsi vršili svojo dolžnost v pogledu 4. vojnega posojila, bomo po končani kampanji lahko dokazali naše delo s številkami in ne bomo potrebovali fraz.

DOPISI.

Johnstown, Pa. — Zastopnikom društva ukrajne organizacije S. R. Z. za Johnstown in okolice naznanjati, da se po sklepu zadnje konference z dne 22. avgusta vrši prihodnja konferenca seja v nedeljo 1. septembra ob 9. zjutraj v dvorani društva Triglav na Maxhoimu.

Na dnevnem redu bomo imeli več važnih točk in tudi volitve delegatov za konvencijo Slovenskega republikanskega združenja, ki prične zborovati dne 13. septembra.

Ker bo seja zelo važna, apeliram na vas, da se vsi udeležite.

Andrej Vidrih.

Milwaukee, Wis. — Slovenska kolonija v tem mestu je precej številna, toda poročila v Prosveti so od tujelo redka. Premišljeval sem se, kaj bi utegnili biti vzrok tej malinosti. Morda to, da mnogi velikotrajno pohajajo v salone, kjer se vrše pregovaranja o vseh mogočih stvarih in kjer se rešuje naša vprašanja.

Med važne industrije tega mesta spada tudi usnjarska industrija. V njej je uposlenih mnogo

Slovencev, največ pa je Grkov in Poljakov. V nobeni industriji ni menda delavstvo tako izkoriščano kakor ravno v strojnarnah. Povprečna plača je od tri do štiri dolarje na dan za deseturno delo. Najbolj žalostne delovne razmere vladajo v spodnjih prostorih strojaru v takozvanih 'beamhouses'. V teh prostorih čistijo kože s stroji. V njih je nakopičenega kupce napol gnilega mesa, ki leži po par tednov v prostorih in razširja nezdrav smrad, posebno v vročem poletnem času. Ko delavec uživa skromno opoldansko kosilec in opazuje vsakovrstno golazen in udihuje smrad, mora hote ali nehote razmišljati o svojem žalostnem položaju. V kričečih razmerah in nezdravih prostorih se muči delavec v strojnarnah, medtem ko se bogati lastniki maste po elegantnih hotelskih jedilnicah, pohajajo po parkih in obiskujejo letovišča ter zapravljajo sadove dela njihovih uslužbencev.

Ni čuda, ako je delavstvo v strojnarnah končno pričelo misliti na izboljšanje delovnih razmer. Pričeli so razmišljati o strokovni organizaciji, s katero bi izboljšali svoje življensko stanje. Za pristop v unijo se že dalj časa vrši živahna agitacija, pri kateri so Slovenci najbolj aktivni. Vršili so se že razni agitacijski shodi, da se pridobijo strojarski delavci za strokovno organizacijo. Na dveh shodih sta nastopila že dva znana slovaška govornika, na enem Filip Godina in na drugem Frank Šava, oba iz Chicago. Pojasnila sta tukajšnjemu slovenskemu delavstvu važnost strokovne organizacije za izboljšanje stanja delavcev in kako potrebna je taka organizacija tudi delavstvu, ki dela v strojarski industriji.

Dosedaj se je vpisalo že čez 300 Slovencev in Hrvatov v našo unijo. Kak odziv je našla agitacija za pristop pri drugih narodnostih, mi ni znano.

Vpisovanje novih članov se vrši vsak četrtek zvečer v spodnjih prostorih South Side Turner Hall. V nedeljo dne 1. septembra popolnoma se bo vršil velik shod organiziranega delavstva tukajšnjih strojarn. Nastopili bodo govorniki, ki bodo v raznih jezikih objasnili cilje in namene unije in utrjevali njeno članstvo v organizaciji. Tega shoda naj se udeležijo vsi delavci, zaposleni v tukajšnjih strojarnah. Ako niste še v uniji, nič ne de, udeležite se shoda vseno. Ko boste čuli govornike, in če je vam kaj na tem, da boste tudi vi pristeti med ljudi, ki žele živeti kot ljudje, potem gotovo ne boste ostali izven organizacije strojarskega delavstva.

Dobe se še slovenski delavci, ki se branijo pristopiti v unijo. Ako enega ali drugega vprašam po vzroku, ti odgovori: "Kaj mi bo unija? Ako bo po njenem, bom moral delati samo osem ur na dan. Še sedaj, ko delam po 10 do 12 ur dnevno, mi ostaja preveč časa potrošiti moj zaslužek, all da zapijem, kar zaslužim". Obzaložavanje so vredni taki "argumenti" proti uniji iz vrst delavstva. Dokler bodo delavci samo mislili na zabavo v salunih, toliko časa bo imelo organizacijsko gibanje težko stališče. Zato, da ne bo vse, kar zaslužim, "zapil v salunih", želim, da ostanejo v veljavi dolge delavne ure. Nepremišljene so te besede, in ako so za katerega razveseljevanja, so to na vsak način družbe, kajti v takih delavcih imajo najboljše in ceneje zaveznike. Delavci, prihite nekoliko več misliti. Premišljajte, kako so se vršili veliki delavski boji v drugih ameriških industrijah. Premišljajte, kdo je zakrivil že toliko porazov delavstva v boju za izboljšanje življenskih in delovnih razmer.

Največja nesreča za zavedno delavstvo so tisti tovariši, ki sami silijo v sužnost, ali pa nasprotujejo izboljšanju. Upamo, da se slovensko delavstvo v tukajšnjih strojarnah ne bo spozobilo tako daleč, da bi budajalo koristi svojega razreda. Pridružite se uniji vsi, kateri se zavedate pravice do boljših življenskih razmer.

Dne 1. septembra pa pridite na shod organiziranega delavstva tukajšnjih strojarn, ki se bo vršil popolnoma omenjenega dne v So. Side umer Hall.

Frank Limoni.

Greensburgh, Pa. — Ponesrečil je rojak Frank Sušteršič dne 25. avgusta. Poskušal je zakuriti, toda ker ni hotelo goreti, je vzel posodo z oljem in v hipu ko je mi-

SLOVENSKO REPUBLICANSKO ZDRUZENJE.

Sedež v Chicago, Ill.

IZVRŠEVALNI ODBOR:

Frank Bostich, Filip Godina, Frank Kerka, Martin V. Konda, Ethin Kristan, Anton J. Terbovec, Jole Zvertnik.

NADZORNI ODBOR:

Ludvik Benedik, Matt Petrovič, Frank Veranik.

CENTRALNI ODBOR:

John Ermenc, Joseph Fritz, Joseph Ivanetič, J. Judič, Ivan A. Kaker, Anton Motz, Frank Mravija, Jacob Muha, Zvonko Novak, K. H. Pogodič, Matt Pogorelec, John Rozel, Joseph Steblaj, Frank Šava, Frank Udovič, Charlie Vesel, Andrew Vidrih, Stefan Zabric, John Kalan, Anton Zlogar, Louis Truger.

(Opomba. Zastopniki organizacij in listov, ki se dozdaj še niso prijavili, postanejo člani centralnega odbora, čim se pravilno prijavijo in izjavijo, da se strinjajo s temeljnimi načeli S. R. Z. — Naslov za pisma in denarne pošiljke je sedeži: Anton J. Terbovec, P. O. Box 1, Cicero, Ill.)

silil vliti olje na žrjavico, se je vnelo in posoda z oljem je eksplozirala. Bil je v trenutku ves v plamenu. Ker se je nahajal sam v stanovanju, je skočil v bližnjo hišo, kjer so mu gorečo obleko polili z vodo. Na rokah in nogah ima precej hude opekline. Sedaj se zdravi v bolnišnici v tem mestu. Vsa hvala gre Mrs. Kosovi, ki se je pogumno lotila rešilnega dela ko je prišel k v njeno stanovanje in kočno tudi udušila ogenj na njegovi obleki. Kosova se je nahajala ob času nesreče sama v hiši.

Rojak Frank Sušteršič je član društva Naprednost, št. 223, S. N. P. J.

East Moline, Ill. — Industrija v tej okolici obratuje s polno paro. Delavcev raznih strok zelo primanjkuje, posebno mehanikov.

Slovenec je tu malo. Kolikor jih je, so vsi člani SNPJ. Priporočljivo bi bilo rojakom v drugih nasebinah, naj agitirajo za pristop v S. N. P. J. da boste tudi od drugod lahko poročali Prosveti: "Vsi tukajšnji Slovenci so člani SNPJ."

Ljudje se radi izgovarjajo, kadar jih nagovarjate za pristop v društvo, da imajo še dosti časa, da so zdravi itd. Navedel bom tu en slučaj, ki se je zgodil 23. avgusta zvečer. Čuvaj R. and V. Vagner Ordinance družbe je prišel omenjenega dne zvečer na svoje delo. Da se nekoliko ohladi, se je vsedel pred svojo malo hišico in gotovo ni pričakoval, da ga more na tem kraju doleteti kaka nesreča. Poleg hišice leži proga C. M. and St. P. Železnice. Po tej proggi so premikali tovorne vozove in eden je skočil raz tira in se zaletel v hišico, katero je vrigel na čuvaja. Potegnili so ga izpod desk in ga odpeljali v bolnišnico. V prejšnjih časih je bil moč vprašati v salunih za natakarnja in ni bil pri nobenem podporenem društvu. Od kar je naše mesto suho, so si morali ljudje, ki so delovali po salunih, poiskati delo v tovarnah ali kjer koli, kajti ljudi se danes povsod potrebuje za delo.

Dobe se ljudje, posebno pobožne ženske, ki pravijo, da je bilo že tako namenjeno, kajti vsaka nesreča je božja volja. Torej je bila tudi nesreča v slučaju omenjenega čuvaja božja volja. Tovorni voz je skočil raz tir, ker je bilo ogibališče napačno obrnjeno, oziroma odprto in nekdo ga je pustil v takem stanju, ker je bila to božja volja. Tako sklepajo dobri ljudje, ki ne vedo, da so za vsako stvar, ki se dogodi na svetu, vzroki.

F. F. K.

ROJAKOM V CHICAGO.

Kdor čikaških Slovencev ima kako prazno sobo, ga prosimo, naj je odda na razpolago kakemu delegatu konvencije Slovenskega republikanskega združenja, ki prične zborovati dne 13. septembra. Soba bi potrebovali vsi za par dni. Ker vsled razstrenosti Slovencev v Chicago ne moremo vprašati vsakega posameznika, apeliramo, naj vsakdo, ki ima prazno stanovanje samo, o tem sporoči bratu Frank Šavu, 4008 W. 31. St. Obvestite ga lahko pisмено, osebno, ali pa po telefonu. Telefonska številka je Lawrence 8157. Sporočite pa lahko tudi v uravnilištvu Prosvete, ki bo potem oddalo vaš naslov preje omenjenemu zastopniku odbora za priprave k konvenciji SRZ.

Frank Šava.

Clinton, Ind. — Sivar bomo predložili seji št. odbora.

VOJASKA NABORNA PREDLOGA BO PREDLOŽENA PRED SEDNIKU ŠE TA TEDEN.

(Nabojevanja v prvi strani)

samemu vprašati za oprostitev od vojaške službe.

Situacija je taka, da se bo registracija vršila sedmega septembra.

Zborniški konferenci so izjavili odločno, da ne sprejmejo protistrajkovnega dodatka. Izjavili so, da ga je zbornica odklonila z veliko večino in da je ta dodatek sploh odveč. Senatni konferenci so odnehali in protistrajkovni dodatek je bil črtan.

Ravnatoko je bil črtan iz predloge dodatni predlog kongresnika McCullocha, ki določa, da so podaniki in državljani sobojevnikov podvrženi vojaškemu naboru, če kaj takega ne preprečijo pogodbe. Sporazumeli so se, da se enkrat glasujejo o tem dodatku, ko se predloga vrne zbornici. Mogoče je, da ostane v predlogi.

Konferenci so se zedinili na dodatni predlog, da vlada da uniformo in opremo oficirski na rezijske troške in da imajo vojniki in pomorščaki pod 21 letom pravičo do domovišča.

Mesto senatnega dodatka, da so vojniki pod 21 letom opravičeni do dveh letnih študij po končani vojni, so konferenci sprejeli zborniški predlog, ki pooblašča vojnega tajnika, da dodeli vojnike učiliščem, kjer dobe potrebno izobrazbo.

LISTNICA UBERNOSTVA.

STAVAR

F. S., Southview, Pa. — Lahko bi vam bilo znano, da osebnih napadov ne priobčujemo. Zato smo tisti del vašega dopisa izpustili. Ako so drugi surovi, s tem še ni rečeno, da jih morate vi posnemati s tem, da jih napadate v listih. Ako Vas je surovo napadel dotični zastopnik, katerega Vi niste niti imenovali, ali druge rojake v nasebini, bi morali pojasniti fakta, kako in zakaj je Vas napadel. Obtožinski material bi morali poslati upravnilištvu, ne pa le nekaj napadalnih stavkov z namenom, da se Sloveka "v cajtengah sffksa."

Že čestokrat smo povdarili, da v glasilu SNPJ ni prostora za malenkostne osebne prepire in napade na neljubne osebe. Tega se bomo držali tudi v bodoče, pa še nas prav kdo "ozmerja" vsled prikrajanega dopisa.

T. K., E. Moline, Ill. — Mi ne vemo naslovov posestnikov velikih vinogradov v N. Y. County.

Naslove tvrdki, ki prodajajo grozdje na debele, vam bomo sporočili, kakor hitro bomo izvedeli zanje. Lahko se tudi obrnete za infotmacije na Martina Polokarja, box 244, Lyons, Ill., ki vam bo morda dal boljša pojasnila.

Clinton, Ind. — Sivar bomo predložili seji št. odbora.

DNEVNI SEZNAM IZGUB.

Washington, 29. avg. — Vojni department je danes objavil 234 imen. Izgube: 21 mož ubitih v boju, 23 jih pogrešajo, 19 jih je umrlo za ranami in 7 vsled bolezni. 84 je težko in 77 neznan. Kako ranjenih.

Sinočnja lista vsebuje 231 imen. Izgube: 28 mož ubitih v boju, 23 jih pogrešajo, 14 jih umrlo za ranami in dva vsled bolezni, štirje so smrtno ponesrečili, dva sta vjeta, 88 mož je težko in 70 neznan. Kako ranjenih.

V vojnovarčevalnih znamenkah je denar najboljšo naložbo.

VEST.

(Kitajska pravljica.)

Zgodilo se je v starih, zelo starih časih, ko se še ni pisalo zgodovine. Siegr so tudi v teh davnih časih ljudje že počeli neumnosti, toda takrat se jih ni zapisovalo. Morda ravno zaradi tega smatramo svoje prednike za prebrisane in modre.

V starih časih se je narodila vest. Prišla je na svet v tihli noči, ko je vsakdo imel opraviti s svojimi mislimi. Kadar vse misli. Misli potoček, ki se svetilka v srebrni mesečini, misli trst, misli voda, nebo. Zato je vse tako tiho.

Po dnevu je vse živo ter dela ropot — po noči pa vse molči in misli. Gosenica premikuje, v katerih pisanih barvah bo odpustila metulja. Cvetlice premikujejo o svojem vonju, slavček o svoji melodiji, o zvezdah — o bodočnosti.

V neki taki noči, ko je bilo vse tiho, se je rodila vest. Imela je velike oči kot nočna ptica. Z blešnim sijajem je luna obsevala njeno obličje. Zvezde so prižigale plamčev v globini njenih oči.

In vest je pričela svoje potovanje po zemlji. Živela je kakor sova.

Po dnevu se nihče ni hotel zabavati z njo — nihče ni imel časa. Tu se je gradilo poslopje, tam kopalo prekop. Če je prišla vest h komu, je kričal z rokami in nogami:

"Ali ne vidiš, kaj se tu godi. Eden prinaša kamenje, drugi valj debel, tam peljejo konji breme. Tu je treba paziti, da ga kaj ne stisne. Kje naj vzamemo čns, da se s teboj razgovarjamo?"

Zato pa je vest po noči mirno hodila. Šla je v bogate, velike marmorne palače in v majhne, revne ilovnate bašte. Narahlo se je dotaknila spečega. Le-ta se je zbudil, videl v nočni temi žareče oči ter vprašal:

"Kaj hočeš?"

"Kaj si danes storil?" mu je vest narahlo odgovorila.

"Kaj sem storil? Zdi se mi, da nič posebnega."

"Pomisli nekoliko."

Vest je odšla k drugemu. Človek se je zbudil, zaspal pa ni več mogel do jutranjega svita. Vedno je premišljeval, kaj je čez dan storil in mnogokaj, kar je preslišal v šumu dneva, mu je živo in jasno stopilo pred oči v nočni tišini.

Le malo jih je moglo nemoteno spati. Skoraj vsi ljudje so trpeli vsled nespavanja.

Celo bogatim ni pomagal ne zdravnik ne opij. Tudi modri Li-hand-džu ni poznal sredstva proti nespavanju.

Ali Li-hand-džu je imel več denarja kot vsi drugi, več zemlje, več hiš. Zato so ljudje mislili: če ima več denarja kot vsi drugi, ima gotovo tudi več razuma.

In Li-hand-džu je trpel vsled te boleznj še bolj kot vsi drugi, ter si ni znal pomagati.

Vsi so mu bili dolžni. Marsikateri je delal vse svoje življenje, da plača svoj dolg. Tako modro je uravnal Li-hand-džu. Če je kak dolžnik enkrat pri njem kaj ukradel in so ga zalotili, ga je Li-hand-džu po vseh pravih modrosti pretepel tako, da drugim ni več prihajalo na misel, da bi kra- dli.

Po dnevu se mu je to zdelo zelo bistroumno, ker drugi so se res bali.

Po noči pa so mu prihajale druge misli.

"Zakaj je mož kradel? Ker nima kaj jesti. In zakaj nima kaj jesti? Ker nima časa, da bi do- volj zaslužil; ves dan mora delati zame, da plaču- je svoj dolg."

Modri Li-hand-džu se je moral zasmejati:

"To je bilo še lepše! Iz tega bi izhajalo, da se mene okrađe in da nimam prav, haha!"

Smejal se je, ali zaspati ni mogel več.

Noči brez spanja so ga mučile tako, da je kljub vsej bistroumnosti nekega dne izjavil:

"Vrnem vsakemu njegov denar, njegovo zemljo, njegovo hišo!"

Tu pa so kričnili in stokali sorodniki Li-hand- džeja:

"Vse to povzročila nespavanje. .. mož je zbla- zen!"

Zdravniki so trdili isto. Po deželi se je dvi- gnul krik:

"Vest je vsega kriva! Če je že modri Li-hand- džu izgubil um, kaj bo šele z nami reveži?"

Vse je navdajal strah in vsi so jadikovali:

"Tudi jaz ne morem spati!" — "Mene strašno muči nespavanje!" — "Mene tudi!"

Reveži so se prestrašili, še bolj nego bogati- ni: "Predvsem imamo manj, torej tudi manjši raz- um. Kaj bode?"

Bogatini so govorili:

"Glejte, kako ta bolezen muči ubogo človeštvo; zavzeti se moramo za reveže ter jih varovati."

Pričeli so misliti, kako bi se znebili vesti. Ali nihče ni vedel svetovati.

Isti čas pa je v Nankingu živel učenjak Ah- pu-o.

V celi Kitajski ni bilo človeka, ki bi bil nje- mu enak v modrosti in učenosti. Ljudje so skle- nili, da si pri njem poiščejo nasvet. Nihče drugi ne bi mogel pomagati.

Pripravilo se je odposlanstvo, ki je neslo da- rila učenjaku Ah-pu-o ter se pred njim globoko priklonilo:

"Pomagaj nam, učenjak vseh učenjakov, re- ši nas nespavanja!"

Ah-pu-o si je dal natančno poročati o tripe- nju ljudstva. Premišljeval je nekoliko, se nasme- hnil ter rekel:

"Pomoč je mogoča! Lahko se uravna celo ta- ko, da vest ne bo imela nobene pravice priti."

Odposlanci so napeli ušesa. Ah-pu-o se je na- smehnil ter dejal:

"Ustvariti hočemo zakone. Od kod pa naj ve ubogi človek, kaj sme storiti in kaj ne? Vse hoče- mo popisati na zavitkih, kaj je dovoljeno in kaj ni dovoljeno. Mandarini se bodo tega naučili na pamet. Poznali bodo zakone; drugi ljudje pa naj potem prihajajo k njim ter vprašajo: "Ali se sme to storiti. . . Ali je ono dovoljeno?" Potem bo- mo videli, če se bo vest ganila. Kaj sem danes storil? . . . Kar je po zakonih dovoljeno in zapisano na zavitkih. Seveda se mora mandarinom plačati. Od njih se vendar ne more zahtevati, da zastojn- natlačijo svoje možgane z zakoni?"

Vsi so se zelo razveselili.

Mandarini — ker je ložje brskati v knjigah, nego morda v zemlji.

Drugi ljudje — ker je vendarle zlonejše mandarinu plačati njegovo plačo in z njim nekaj minut na dan govoriti, nego celo noč z vestjo.

In tako se je vse popisalo, kaj se sme zgoditi in kaj ne.

Ah-pu-o pa je bil imenovan višjim mandari- nom.

Ljudje so pričeli izvrstno in klošno živeti.

Če je kdo hotel kaj početi, je takoj tekel k mandarinu, ter mu predložil svojo zadevo:

"Bodi pozdravljen, učenjak! Razvij zavitke zakonov in mi povej, kaj naj storim v moji zade- vi."

Če sta se dva prepirala, sta takoj tekla k mandarinu:

"Glej, učenjak, v zavitke — kdo ima prav?"

Samo popolnoma revni, ki niso imeli niti toliko denarja, da bi mandarinu plačali za njegov na- svet, so še nadalje trpeli vsled nespavanja.

Drugače pa so bili vsi zadovoljni. Če je pri- šla vest po noči k njim, so takoj zavpili nad njo:

"Kaj hočeš tu? Ravnam se po zakonih! Po- beri se!" In obrnili so se, ter znova zaspali.

In modri Li-hand-džu, ki je več kot vsi drugi trpel vsled nespavanja, se je smejal, če je prišla vest k njemu:

"Dobrodošla, lepa deklica! Česa želiš. . ."

"Saj si hotel vrniti vse premoženje?" ga je vprašala vest ter ga gledala z velikimi očmi, iz ka- terih so odsevale zvezde.

"Ali imam pravico do tega?" je odgovoril Li-hand-džu. "Kaj pa stoji v zakonih?" Premože- nje vsakega posameznega spada njemu in njego- vim potomcem. Kako morem torej odati premože- nje, če se dediš s tem ne strinjajo? Bil bi tat, ki ukrade dedičino, kar je njihovega. Ali pa celo blaznež, ker sam sebi kračem. In zakon pravi:

"Tatu in blazneža se zapre." Pusti me torej pri miru! Pojdi raje spat, nego da tu okrog lažiš!"

Li-hand-džu se je obrnil ter spal dalje.

In kamorkoli je prišla vest, je slišala:

"Kaj jaz vem! Storim to, kar zapovedujejo mandarini. Pojdi knjim ter vprašaj. Živimo po zakonih."

Vest je šla k mandarinom:

"Zakaj nihče več noče slišati!"

Mandarini so se smejali:

"Zakaj pa so zakoni tu? Ali je mogoče, da bi ljudje tebe ubogali. . . Marsikdo te ne razume ter stori ravno nasprotno. S črnim tušem smo vse na- tančno zapisali na rumenem pergamentu. To je bi- lo delo! Ah-pu-o, ki je to izmislil, ni zastojn višji mandarin."

Vest je šla torej k modremu Ah-pu-o samemu.

Nalahno se ga je dotaknila. Višji mandarin se je zbudil:

Kako se predrzneš po noči brez naznanila pri- ti v tujo hišo? Ali poznaš zakone? Kdor pride na tihem po noči v tujo hišo je tat in mora v zapor."

"Saj vendar nisem prišla krasti! . . . jaz sem vest!"

"Po zakonih si vlačuga. Tam stoji čisto ja- sno: "Dekle ali ženska, ki pride po noči k tuje- mu možu, je vlačuga, ki se jo zapre." Če torej ni- si tatica, si gotovo vlačuga!"

"Kaj ti pride na um! Kakšne priimke mi da- ješ! . . ."

"Ti torej nisi ne tatica, ne vlačuga, temveč se enostavno nočeš ravnati po zakonih. Tudi za to je predpis: "Kdor se ne ravnava po zakonih, se pre- greši proti njim in mora v zapor." He, stražniki! Vkovažite to dekle v verige ter jo spravite pod ključ za vse njeno življenje. Vlačuga je, ki je sumljiva tatvina in se vrhutega noče ravnati po zakonih."

Zvezali so vest ter jo odvedli v zapor.

Od istega časa pa vest seveda ne pride k ni- komur več ter nobenega človeka več ne moti v spanju.

Le od časa do časa zareži kak zarobljenec, ki z mandarinom ni zadovoljen ter pravi:

"Vi nimate vesti!"

Takoj pa se mu pokaže papir, da je vest pod ključem:

"Torej je tu, mi jo imamo!"

Zarobljenec pa mora molčati; uvidi, da imajo mandarin prav.

In od tistega časa sem žive ljudje mirno, ze- lo mirno.

Kdo je prodal Rusijo?

(Dolge)

Posledica tajnega Leninovega obiska v Rusiji leta 1909 je bila, da so se spremenile razmere v organizaciji. Lenin je spoznal, da stranka več pridobi, ako opusti bojkot dume in se z vso vnemo o- prime političnega boja. To je bila taktika menjševikov, katere so se končno prišli tudi bolševiki. Iz

tega je razvidno, da je Lenin tu- di popustil in osvojil taktiko na- sprotno frakcije, že je kazala po- treba. Ko se je Lenin odločil za politično akcijo, je kazalo, da se poravnava spor med bolševiki in menjševiki in to se je deloma tu- di zgodilo. Voditelji obeh frak- cij so izjavili, da je ponovna prop- aganda nemogoča tako kmalu in zato je treba voditi politični boj z vsemi silami in skrbeti, da je končno prišli tudi bolševiki. Iz

dumo; obenem se pa ima nadalje- vati "podzemeljska" revolucio- narna propaganda. Tedaj je pa prišlo do razkola med menjševiki. Desno krilo te frakcije pod vodstvom Martova ni bilo zadovoljno s kompromi- som in je zahtevalo, da stranka opusti vsako nepostavno prop- agando. Skupina teh socialistov se je imenovala "likvidatorji". Na drugi strani se je pa odcepila sku- pina bolševikov pod vodstvom

Maksima Gorkija, Aleksinskega in Bogdanova, ki niso hoteli ni- česar slišati o političnem boju, pač pa so zahtevali, da stranka deluje za novo revolucijo s pod- zemeljsko propagando. Tako so nastale v stranki namesto dveh tri frakcije, vendar so pa bili združeni bolševiki in menjševiki najmočnejši.

V tem času se je pojavil na po- vrhu Leon Trockij, ruski žid po rodu, čigar pravo ime je Braun- stein, toda svoje ime je večkrat menjal kakor je bila navada med ruskimi revolucionarji, ki so se na ta način varovali pred tajnimi carjevimi policisti. Trockij je bil takrat na Dunaju urednik ruske- ga socialističnega lista "Pravda" in okrog njega se je zbral krožek ruskih socialistov, ki so si vzeli za nalogo združiti vse ruske revolu- cionarne frakcije. Toda namesto združenja si je Trockij nakopal nasprotstvo drugih voditeljev. Nekač takrat so ruski revolucio- narji ustanovili propagandistično šolo na italijanskem otoku Kapri, kjer se je imelo izuriti dva- najst ruskih delavcev za revolu- cionarne propagando v večjih in- dustrijalnih središčih Rusije. De- nar za to šolo so prispevali Gor- kij, Lučanarski, Aleksinski, Bog- danov in Pokrovskij in dogovor- jeno je bilo, da mora šola stati iz- ven strankarskega boja.

Leta 1910 je Gorkijeva frakci- ja dobila zapuščeno nekega boga- tega revolucionarja v svoti 200- 000 rubljev in bolševiki so zahte- vali, da mora delež 140.000 rub- ljev iti v centralno blagajno stranke. Gorkij se je protivil temu in Lenin je predlagal, da se snidejo delegatje stranke v po- sebnem zboru v Parizu, ki imajo odločiti, dali je podedovan denar lastnina vse stranke ali samo Gorkijeva frakcija. Zbor se je o- tvoril 10. februarja 1910 in skle- njeno je bilo, da mora obstati sa- mo ena centralna blagajna za vse prispevke v rokah centralnega odbora, ki upravlja vse finančne zadeve neodvisno od posameznih frakcij v stranki. V ta odbor so prišli bolševiki in menjševiki.

Politična sekcija tajne policije v Rusiji je bila zopet v strahu, da pride do trajnega združenja med revolucionarji, toda njen strah je bil prazen. Bolševiki niti menjševiki se niso dosti ozirali na sklep pariškega zbora in vsaka frakcija je plačevala v centralno blagajno le. gotov del prispevkov. Bolševi- ška frakcija je nalagala svoj re- zervni sklad v posebno banko na ime Lenina, Kautskega, Merrin- ga in Klare Zetkin, ki so smeli dvigniti denar le tedaj, če bi pri- šlo do sporazuma med bolševiki in menjševiki.

Medtem se je trudil Trockij, da bi združil Gorkijevo in Marto- vo skupino proti Leninu. Zadnji je obdobil Trockija, da deluje za združitve samo zato, da bi dobil strankino podporo za svoj list "Pravdo" in vodil je proti njemu oster boj in v tem boju je bil Trockij popolnoma poražen.

S šolo na Kapri je bila tudi sitnost. Dijaki so se pritožili, da je pouk popolnoma frakcijski in ne načelen, kajti šola je bila pod Gorkijevo kontrolo. Posledica je bila, da je šola izgubila vse dija- ke. Šli so v Pariz, kjer je Lenin organiziral celo vrsto predavanj za ruske revolucionarje.

Leta 1911 so prišli v Rusiji re- akcionarni časi. Kakor je napa- vedal Lenin že pred šestimi leti, je carjeva vlada umaknila vse po- litične koncesije drugo za drugo in končno ni ostalo nič več poli- tične svobode kolikor jo je bilo pred revolucijo leta 1905. Sociali- sti so na primer smeli govoriti v dumi, toda listi, ki so natisnili njihove govore, so bili zaplenjeni in urednik je moral v zapor. Po- slanci so dalje imeli inuniteto, toda vlada je zaprla in preganja- la vsakogar, ki se je družil z nji- mi. Delavske unije so smele eks-istirati, ali čim so postale močne in nevarne vladi, so bili aretirani in pregnani v Sibirijo voditelji u- nij, vsled česar so organizacije pričele hirati, ko je manjkalo do- brega vodstva.

Kljub temu je izhajal v Rusiji edini socialistični list "Zvezda", ki je izšel 1910 in v katerega so pisali Lenin, Gorkij, Martov in drugi voditelji stranke. List se je silno razširil po vsi Rusiji, čeprav je policija preganjala urednike in čitatelje.

(Dalje prihodnjič.)

DOPISL

Cleveland, O. — Ko smo se po prijazni vožnji približevali kras- nemu michiganskemu mestu Det- roitu, me nenkrat zbudi iz slad- kega spanja glasno trkanje na okno moje kabine. Previdno sem pogledal skozi okno v bojazni, da smo morda naleteli na kako kaj- zerjevo suhmarinko, toda bil je le moj prijatelj, ki me je pričel poštno oštevat, češ, da delam sramoto vsem clevelandskim iz- letnikom z mojim dolgim spa- njem. Sieer pa ni bilo tako silno pozno, kajti večina ljudi še spi ob takem jutranjem času. Vseeno u- stanem in ko sem prišel na krov, sem razumel, zakaj se je jezil moj prijatelj. Nudil se je nam krasen prizor na canadsko in ameriško obrežje, posejano z razkošnimi vi- lam, ki so jih obsevali žarki ravo- nar kar vzhajajočega sonca. Tak razgled morda poživeti še takega zaspanca. Ko smo zasidrali ladjo, nas je pričakovala že cela vrsta gostoljubnih detroitških rojakov. Ko smo izmenjali vsestranske poz- zdrave, mi je stavil prijatelj pre- dlog, da bi se ločila od ostale družbe, ker mu nekako kruli po trebuhu. Tega mnenja je bil tudi "Samo-rok", nakar jo skupno mahnamo na Square, kjer smo se vsedli na "brush" karo. Ko sem ozrem po prijatelju, opazim, da se drži z rokami čez trebuh, sme- jal se je pa tako, da so mu kar solze kapale z oči. Jaz ga seveda radovedno vprašam, kaj se mu zdi tako važnega, da je vredno smeha. "Ma strela, je odgovoril, kaj se ti ne boš? Ali ne vidiš, da se vozimo v "velbarju" in se la- hko vsak trenutek zvrnemo po tleh!" Ker je hotel svoje argu- mente tudi dokazati, je šel na "platform" in je skočil parkrat kviško, kar je povzročilo sumlji- vo mahanje "busha" in bati se je bilo najhujšega. Pri tem pa me je zagotavljal, da se ne gre riko- li več vozit na take kare. Ker sem se bal, da ne bi sprevodnik, kot vzoren detroitčan, pričel preda- vati o detroitških otki, sem poše- petal prijatelju, naj molči in ga zagotavljal, da niso vse kare v Detroitu podobne "bushu".

Končno smo dospeli v veliko jugoslovansko naselbino v Det- roitu, kjer smo se pokrepčali, na- kar sta peljala naše izletnike de- troitska sodruga Anžiček in Pri- stavec v Belle Isle Park, ki je najkrasnejši park, kar sem še vi- del parkov v mojem življenju. Meri okoli dve kvadratni milj. Krasni starodavno drevje, bogata zbirka rib, različne rastli- ne od velikega drevja do naj- manjših rože, velik, eoologičen vrt itd. Vsaško, ki se mudi kdaj v Detroitu, mu priporočam, naj si ogleda omenjeni park. Videl bo ne pasmi perutnine, palme in dru- go drevje in manjše rastline iz tropičnih krajev.

Ker je bilo že pozno, smo se na- potili v bližnjo restavracijo, kjer smo povedali namen našega ob- iska smehljajočemu Japoncu, ki je potem zadovoljen odšel in si men- cal roke. Ko je preteklo uro ča- sa, je zopet prišel in nas ponovno

vprašal, česa želimo, češ da je na- še prvo naročilo pozabil. Ko smo se začudeno spogledali, je dejal moj tovariš, da je pred malo ča- som videla ravnatega Japonca s palico in trnkom v roki, ki je šel najbrže lovit ribe, ki sem jih jaz naročil. Nekdo drugi je hitro pri- pomnil, da ga je videl, kako je na "jardu" lovil kostruna, s kate- rim se misli on mastiti. Ko smo po dvehurnem čakaniu dobili za- htevane porcije, poravnamo rač- un, ki je bil tako slan, da je po- vzročil mojemu prijatelju še večji glad kakor pred prihodom v re- stavracijo. V obnpu se je pričel sumljivo pomikati proti izhodu z namenom, da jo bo podikal ne da bi plačal svoj dolg, toda k sreči je uzri zalo Detroitčanko, ki se je je pa tako prestrašil, da je omah- nil nazaj na stol in mrmral neke nerazumljive besede. Ko si je o- pomogel, je plačal svoj dolg in odšel.

Odpravili smo se na prijazen prostor, kjer se je vršil piknik slov. soc. kluba št. 114. Zabave smo imeli dovolj, družba je bila veselo razpoložena, sploh vsa stvar je bila prirejena v največje zadovoljstvo vseh navzočih, kar je bila zasluga delavnega odbora pod vodstvom sodruga Joška O- vna. Krasno so odmevali glasovi slovenskega socialističnega pev- skega zbora Svoboda iz Detroita. Pevovodja sodrug Cedilnik je po- kazal, da je kos svoji nalogi in da mu je le težko konkurirati.

Tudi slov. soc. pevsko društvo Zarja iz Clevelanda se je potri- dilo po svojih močeh ustreči mno- gobrojnemu občinstvu.

Nastopilo je tudi hrvatsko pev- sko društvo Zvonimir iz Detroita, ki nas je presenetilo z milodone- čemi glasovi Prešernove "Pod ok- nom". Zapeli so nam še nekaj dru- gihi pesmi. Človeka prešine nela- ko sladko čuvstvo, ko posluša v tujni mile glasove naše pesmi, ki tako jasno izražajo gorje, ki ga trpi naš narod pod kruto vlado habsburške avtokracije. Za budi- tve ljudske zavesti in narodove sile imajo precejšnje zasluge tudi naši pevski zbori, ki z mogočnimi glasovi navajajo ljudstvo k pre- mišljevanju. Slovenski pevski zbori bodo napravili tudi v tej naši borbi za demokracijo svojo dolžnost. Rojaki v Detroitu, na- daljujte z delom po zašrtani poti! Slovenski Cleveland je z vami!

Končno vam izreka članstvo našega pevskega zbora Zarje za- hvalo, ker ste nam šli v vseh ozi- rih na roko in nas prijateljsko sprejeli.

Česen.

VREME.

Chicago in okolica: V petek de- loma oblačno in gorko. Južni ve- trovi. Povprečna temperatura v zadnjih 24 urah: 65. Solnce izhaja ob 6:12, zahaja ob 7:29.

CENA JE PADLA CEMENTU.

Washington, D. C. — Vojni in- dustrijalni odbor naznanja, da se je portlandski cement ocenil za tri cente pri sodu. Soda portland- skega cementa zdaj stane od \$1,57 do \$1,97.

Desetletnica društva "GLAS NARODA"
številka 89, S. N. P. J.
VABILO NA SLAVNOST IN VESELICO
katero priredi
DRUŠTVO GLAS NARODA ŠTEV. 89. S. N. P. J. DNE 2. SEPTEMBRA NA (LABOR DAY.)
Uljudno vabimo vsa društva in vse slovensko občinstvo iz naše okolice, da se blagovolijo v polnem številu udeležiti slavnostne veselice. Igrala boe izvrstna slovenska godba iz Canonsburga, Pa. Za prazne želodec in žejna grla boe izvrstno preskrbljeno, tudi plesa in druge zabave ne bo manjkalo. Naše društvo boe čakalo na postaji z godbo na čelu znanja došla društva ob 9 uri ter ob 10:10 dopoldan in od tam jih sprejmemo do prostora zabave.
Toraj na svidenje vsem dne 2. septembra, 1918 na Mid- way, Pa. kliče ODBOR!

Telefon urada Court 3469. Telefon na domu Neville 1870 R.
FRANCIS A. BOGADEK,
slovensko-hrvaški advokat,
VRHOVNI ODVETNIK NAR. HRV. ZAJEDNICE,
soba 103 Bakewell Building,
vokal Diamond in Grant Sta.,
(nasproti Court Housa) PITTSBURGH, PA.